

6. SÚD NAD KRISTOM –

KRISTUS PRED VEĽRADOU / KRISTUS PRED KAIFÁŠOM

(Matúš 26,56-68; 27,11-25; Marek 14,53-65; 15,1-15; Lukáš 22,63-71; 23,1-24; Ján 18,13-40)

*

Súdne pojednávanie nad Kristom predstavuje sled viacerých udalostí, z ktorých výtvarné umenie niektoré zobrazuje ako samostatné výjavy, iné ako vedľajšie scény hlavnej témy. Literárnu predlohu, ktorá veľmi podrobne mapuje udalosti súdu, umenie nie vždy dodržiava:

-Kristus pred Annášom

-Petrovo zapretie Krista

-Kristus pred Kaifášom

-Posmievanie sa Kristovi

-Kristus (prvý raz) pred Pilátom

-Kristus pred Herodesom

-Kristus (druhý raz) pred Pilátom

-Bičovanie

-Kristus po bičovaní

-Korunovanie trnám

-Ecce homo

-Pilát si umýva ruky

Evanjeliá nie sú jednotné v opisoch udalostí, ktoré sa odohrali medzi zajatím Krista v Getsemanskej záhrade a okamihom, keď bol odvedený na ukrižovanie. Napriek tomu z kanonických textov vyplýva, že sa Kristus prinajmenšom štyri razy objavil pred sudcami: pred veľkňazmi Annášom a Kaifášom a dva razy pred rímskym prokurátorom Pilátom Pontským. Všetky scény sú v umení zobrazované a niekedy tvoria súčasť *pašiového cyklu* (Albrecht Dürer, tzv. Malé pašie, 1509-1511).

Z Getsemane odviedli Krista najskôr k Annášovi (Ján). Annáš zastával veľkňazský úrad spolu so svojím zaťom Kaifášom (Lukáš). Na nádvorí Annášovho domu bol aj vydesený Peter, ktorý sledoval zástup z Getsemane. Čakal, ako sa veci vyvinú a nemal odvahu priznať, že patrí k Ježišovým učeníkom. Annáš väzňa vypočul a poslal so strážou za Kaifášom. Synoptici celé vypočúvanie umiestňujú do domu Kaifáša. Pri vypočúvaní u Kaifáša sa udialo tzv. Prvé posmievanie sa Kristovi. Ježišova odpoveď Kaifášovi, v ktorej pripustil, že je tým

očakávaným Mesiášom a Synom Božím (Lukáš), bola podľa Zákona bohorúhačstvom, potupením Božieho majestátu, a trestala sa smrťou (Marek). Židovská rada však v čase rímskej nadvlády nemala právomoc vyniesť rozsudok smrti, preto Kaifáš poslal obvineného k rímskemu prokurátorovi Pilátovi.

Na obrazoch stojí Kristus pred Annášom so zviazanými rukami a jeden zo strážcov dvíha ruku, aby ho udrel (v stredovekých legendách vystupuje ako večný Žid Ahasver). Scéna so strážcom pri vypočúvaní u Annáša sa vyskytuje dosť zriedkavo a nie je ľahké ju odlišiť od následnej udalosti u Kaifáša. Výjav vypočúvania pred Kaifášom zobrazuje okamih, keď veľkňaz roztrhol svoje rúcho (pozri kapitola *Snímanie z kríža*) a povedal: Rúhal sa! Druhý veľkňaz sediaci vedľa Kaifáša je zrejme Annáš. Kristus stojí so zviazanými rukami, obklopený vojakmi a rovnako ako v predošlej scéne s Annášom sa ho jeden z vojakov chystá udrieť. Umelci raného stredoveku vytvorili základný obrazový typ, ktorý sa v obmenách opakoval v ďalších slohových obdobiach. Bosý Kristus stojí uprostred dvoch skupín. Na jednej strane stoja vojaci, ktorí ho priviedli, na druhej strane Kaifáš s členmi veľrady. Krista zobrazovali s voľnými rukami ako diskutujúceho (mozaika v S.Appolinare, Ravenna, 520-523), častejšie však má ruky spútané a pred sanhedrinom stojí ako zločinec. Kaifáš v rúchu veľkňaza (veľkňazský odev s náprsníkom efod s 12 kameňmi), s mitrou na hlave, sedí na lavici alebo na tróne s baldachýnom a vedie vyšetrovanie. Od 7.storočia je zobrazovaný takmer vždy v okamihu, keď si po Kristových slovách trhá rúcho bez ohľadu na to, či sedí alebo stojí (v židovskom pohrebnom zvyku však pozostalý vždy stál). K sprievodným postavám patria členovia veľrady, ktorí súdili Krista, veľkňazi, starší a farizeji, a hoci mala veľrada oveľa viac členov, v kompozíciách ju zastupuje iba niekoľko postáv okolo Kaifáša, pričom sa objavujú aj falošní svedkovia. Druhú skupinu tvorí stráž. Tvorí ju viac typovo odlišených postáv, ktoré nesú fakle, halapartne alebo oštep. Tento zhluk je výrazovo bohatší než skupina zákonníkov a starších. Okrem Kaifáša, sediaceho Annáša a vojaka so zdvihnutou rukou taliansky maliar ranej renesancie Giotto di Bondone vo svojej kompozícii (1304-1306) namaloval aj farizeja Nikodéma, postavu známu z príbehu *Rozhovor s Nikodémom*.

Po scéne s Kaifášom trhajúcim si odev nasleduje *Posmievanie sa Kristovi*, ktoré výtvarne umenie pojednáva ako samostatný námet. Námet *Petrovho zapretia* je väčšinou zobrazený ako vedľajšia časť scény Súdu pred Kaifášom a má podobu selektívnej kompozície.

*

Ježiša zajali bez väčšieho rozruchu v noci zo štvrtka na piatok na svahoch Olivovej hory, v Getsemane. Judášova úloha špeha úradom umožnila nájsť Ježiša medzi tisíckami pútnikov, ktorí na svahoch hory táborili, aby v sobotu spoločne v jeruzalemskom chráme oslávili sviatok paschy. Navyše Ježiš sa odmietal skrývať alebo brániť, lebo po duševnom zápase v Getsemane prijal ďalšie udalosti ako Boží plán. Po zatknutí nasledovalo predvedenie pred židovskú radu. Ján píše o predbežnom výsluchu u Annáša, ktorý sa ho pýtal na jeho stúpcov aj učenie. Ježiš však na veľkňazove otázky neodpovedal priamo a jednoznačne, preto výsluch nepriniesol žiaden výsledok. Jeho pokojné a hrdé vystupovanie (Prečo sa pýtaš mňa? Opýtaj sa tých, ktorí počuli...) pobúrilo sluhu, ktorý udrel Ježiša po tvári (Ján 18,22). Potom zajatca poslali ku Kaifášovi.

Problémy pôsobi čitateľom evanjelií zmienky o veľkňazovi v Jánovi (18,19), Lukášovi (22,66), Markovi (15,1) a Matúšovi 26,25). Zdá sa, že nie vždy je jasné, či zajatca vypočúva Annáš alebo Kaifáš, kedy ide o štvrtkový večer (Ján, Matúš) alebo piatok ráno (Ján, Marek), o prvý alebo druhý výsluch, ktoré vypočúvania sa čoho týkali, ako keby sa opakovala situácia s *Poslednou večerou*. Keď Ján (18,19) píše o druhom, oficiálnom predvedení pred Kaifáša a veľradu nasledujúceho rána (Veľký piatok), zhoduje sa s druhou poradou veľkňazov v Markovi (15,1), po ktorej poslali väzňa k Pilátovi. Ak však píše Ján (18,19) o prvom súde, vôbec nespomína dôležité veci z prvého súdu v Markovi (14,53) týkajúce sa toho, či je Ježiš Mesiáš, ani jeho obvinenia z bohorúhačstva.

Židia poznali tri možné druhy rúhania (gr. blasfémia): vyslovovať meno Jahve, verejne zlorečiť Bohu a stavať sa rovný Bohu. V Ježišovom prípade prichádza do úvahy tretia možnosť, dosvedčená napríklad v Markovi (2,7), keď je reč o odpustení hriechov. Jednako len z textov vyplýva, že hlavným bodom obžaloby bolo svedectvo falošných svedkov, že Ježiš prorokoval zničenie jeruzalemského chrámu a postavenie chrámu nového (pozri eschatologickú reč v Markovi 13,2 a Skutkoch 6,13). Dnes by sa zrejme použil slovný obrat hlboké nedorozumenie. Nakoniec však po presnom sledovaní Ježišových výrokov v priebehu jeho služby, otázok a odpovedí počas vypočúvania židovskou veľradou vynára sa otázka, či skutočne o nedorozumenie išlo a keď, aké bolo z pohľadu konkrétnych Židov a neskorších generácií kresťanov. Podľa vtedajšieho židovského myslenia Ježišove slová o zručení chrámu starého a vybudovaní chrámu nového boli chápané doslovne a Ježiš plánoval fyzicky zručiť jeruzalemský chrám. Bolo to rovnako nebezpečné a nepredstaviteľné, či už Židia rozumeli obraznému vyjadreniu alebo nie, ako reformovať stávajúci kult, resp. vytvoriť novú cirkev. Jednako len výrok v doslovnom aj obrazom chápaní vykladali Židia aj kresťania správne ako vyhlásenie Ježiša za Mesiáša. Podľa Jána (2,19), Pavlovho Prvého listu Korinťanom (3,16) a Listu Efezským (2,21) myslel Ježiš novým chrámom chrám svojho tela, spoločenstvo svojich stúpencov, novú cirkev. Na otázku a výzvu: Si ty Mesiáš, Syn Požehnaného? odpovedal Ježiš: Ja som (Marek 14,62). Použitím titulu v takom význame a citovaním Žalmu (110,1) a Daniela (7,13) vydal vyhlásenie o svojej božskej prirodzenosti, čo rýchlo využil Kaifáš a označil Ježišove slová ako jasné bohorúhačstvo. V očiach Židov sa dopustil najväčšieho zločinu, lebo v desiatich Božích prikázaniach prinesených Mojžišom z hory Sinaj, ktoré tvorili základ židovského náboženstva, na prvom mieste stálo: Nebudeš mať iných bohov okrem mňa (Exodus 20,1-17, Deuteronomium 5,6-21)). Skutočnou chybou, ktorej sa veľkňaz v očiach kresťanov mohol dopustiť, bolo, že sa neusiloval zistiť, či zajatec pred ním naozaj nie je prorokmi sľubovaný Mesiáš. Podľa neskoršieho výkladu *Mišny predstavovalo symbolické roztrhnutie veľkňazovho rúcha predohru k rozsudku smrti. Kaifáš teda nad Ježišom rituálnym spôsobom vyniesol rozsudok a nasledovalo ponižovanie väzňa vojakmi a sluhami, tzv. Prvé posmievanie sa (Marek 14,64-65). Ďalšie zasadnutie sanhedrinu na druhý deň ráno na Veľký piatok (Marek, Ján) bolo nutné, aby rozsudok smrti prešiel celou radou. Potom väzňa odvieďli k predstaviteľovi svetskej moci, rímskemu miestodržiteľovi Pilátovi, aby nad ním vyniesol oficiálny a právoplatný rozsudok smrti.

Podobná situácia s rituálnym roztrhnutím odevu nastala v Lystre, maloázijskom meste rímskej provincie Galacia/ Lykaiónia, kde podľa povesti Zeus a Hermes navštívili manželov Filemóna a Baukidu (pozri kapitola *Večera v Emauzoch*), na prvej apoštolskej ceste Pavla s Barnabášom. Keď im miestni obyvatelia chceli obetovať ako bohom, Jupiterovi a Merkúrovi, Pavol s Barnabášom si vtedy roztrhli šaty, vybehli pred zástup a kričali: Čo robíte? Aj my sme smrteľní ľudia ako vy (Skutky apoštolov 14,15). Z toho sa usudzuje, v prípade súdu pred Kaifášom išlo skutočne o Ježišovu božskosť. A Židia potom aj Pilátovi povedali: Podľa zákona musí zomrieť, lebo sa vydával za Božieho syna (Ján 19,17; pozri Christologický cyklus I.: *Ježišove tituly*).

Ťažko dnes odpovedať na otázku, či židovská rada mala právomoc odsúdiť niekoho na smrť na základe náboženských otázok. Existujú dôvody domnievať sa, že židovskí vodcovia za istých okolností také právo mali. Mišna uvádza rad predpisov, kedy sanhedrin mohol určiť rôzne druhy popráv. Ako planá výstraha nevyzeral ani nápis na jeruzalemskom chráme, ktorý sľuboval smrť každému cudzincovi, ktorý by sa dostal za hradby svätyne. Aj Štefana, prvomučeníka a jedného zo siedmich, ktorí boli poverení opatrovaním chudobných jeruzalemských kresťanov, aby sa apoštoli mohli venovať svojim duchovným úlohám, po zasadnutí židovskej rady ukameňovali za mestskými múrmi, hoci tento akt bol zrejme prejavom živelného násillia.

Tvrdenie Židov, že nemôžu rozsudok smrti ukrižovaním vykonať nad Ježišom sami, lebo by si zavesením na drevo a ponechaním mŕtveho tela na dreve po západe slnka znesvätili ruky a zem, ktorú im Boh dal do vlastníctva, zaznamenáva Ján (18,32). Chce, aby čitatelia pochopili, ako sa prozreteľne naplňuje Boží plán, naštrknutý v Deuteronomiu (21,22-23), Exodu (12,46) a Numeri (9,12). Preto pred Pilátom Ježiša obžalovali, že sa vydáva za kráľa, a usilovali sa, aby Pilát pochopil jeho výroky v politickom a nie náboženskom zmysle. Ježiš si podľa ich výkladu nárokoval majestát, čiže dopustil sa zrady na Rímskej ríši. Pilát však ich vyhláseniam neveril. Uvedomoval si pozadie židovských argumentov a tromi rôznymi spôsobmi sa usiloval vyhnúť vneseniu rozsudku smrti, aby spurným židovským poddaným sťažil situáciu a rozoštvál ich medzi sebou. Najprv sa pokúšal preniesť zodpovednosť na kráľa Herodesa Antipasa (Lukáš 27,7), potom ponúkol, že dá Ježiša namiesto potrestať a prepustí ho (Lukáš 23,16-22), nakoniec chcel Ježiša oslobodiť, lebo bolo zvykom udeľovať milosť počas sviatkov (Marek 15,6; Ján 18,39). Avšak sanhedrinom aj farizejmi zneužitý židovský dav žiadal smrť a uprednostnil omilostenie zločincina Barabáša. A tak napriek opakovanému tvrdeniu o nevinnosti väzňa (Lukáš 23,14-22) Pilát odsúdil Ježiša k smrti na kríži.

*

Veľkňaz, Annáš. Z evanjelistov iba Ján uvádza, že Ježiša najprv predviedli pred Annáša. Annáš bol menovaný za veľkňaza roku 6 a Rimanmi zosadený roku 15. V Skutkoch apoštolských (4,5-7) je uvádzaný medzi tými, ktorí vypočúvali apoštolov po *Zjavení ducha Svätého*. Po Annášovi vo funkcii veľkňaza nasledovali jeho piati synovia a zať Kaifáš. Bádateľia sa domnievajú, že Ježiša k Annášovi predviedli, aby mu polichotili, ale hlavne preto, aby väzňa zadržal, kým sa u Kaifáša nezide veľrada. Hlavným cieľom zrejme bolo, aby získal od Ježiša nejaké znevažujúce poznatky, ktoré by potom boli dôvodom na obžalobu a

následné odsúdenie veľradou. Annáš býval v tom istom paláci ako zať. Tak sa dá vysvetliť tvrdenie synoptikov, že vojaci priviedli Ježiša do domu veľkňaza Kaifáša. Naproti tomu rímsky prokurátor Pilát býval počas paschy v úradnej budove na hrade Antonia, ktorý susedil s okrskom jeruzalemského chrámu a odkiaľ mohol kontrolovať veriacich prichádzajúcich do posvätného okrsku. Vojsť do domu pohana síce pre Židov znamenalo poškvrniť sa, ale rímska vláda mala právo vynášať rozsudky smrti, preto Židom neostalo iné, ako odobrať sa za Pilátom.

Zvláštne je, že Nový zákon Annáša ako veľkňaza uvádza aj po roku 15. Okrem spomenutých príčin mohol byť aj iný, závažnejší dôvod. Rimania síce veľkňazov zosadzovali a na ich miesto vymenovávali nových, ale v očiach Židov bol tento úrad doživotný. Mišna uvádza, že úradujúci veľkňaz od veľkňaza z úradu odvolaného sa líši iba býčkom, ktorý sa obetuje v den zmierenia a desiatkom. Veľkňaz kohen gadol v dobách druhého (Herodesovho) chrámu mal značnú politickú a náboženskú autoritu, rovnako aj obetný kult dosiahol svojho vrcholu (pozri kapitola *Vyčistenie chrámu*) a do chrámu prichádzali počas sviatkov Židia z najvzdialenejších kútov diaspóry.

Druhým dôvodom je, že titulom veľkňaz sa označoval nielen ten, kto úrad vykonával, ale aj členovia niekoľkých kňazských rodín, z ktorých väčšina veľkňazov pochádzala. Pôvodne malo ísť potomkov Sádoka, tretieho syna Árona, ktorý mal na starosti archu zmluvy (2Samuelova 15,24) ale od čias *Machabejcov sa veľkňazmi stali aj príslušníci iných rodov, kým neprišli Rimania a obsadzovali post podľa svojej ľubovôle.

Tretím dôvodom je fakt, že Annáš mal na ďalších veľkňazov veľký osobný vplyv. Pri procese s Ježišom Annáš viedol predbežné vyšetrowanie, ktoré predchádzalo oficiálnemu výsluchu pod Kaifášovým vedením. Keď Lukáš píše, že veľkňazom bol Annáš a Kaifáš, užíva jednotné číslo pravdepodobne zámerne, aby naznačil, že oficiálne bol Rímom dosadený síce Kaifáš, ale o svoju veľkňazskú moc sa delil so svojím svokrom Annášom, ktorý ju vykonával de facto, svojím osobným vplyvom, a podľa prísnych židovských predstáv i de jure.

Jozef, nazývaný **Kaifáš** (hebr. vidiaci, vyšetrovateľ), pôsobil ako veľkňaz od roku 18 do roku 36. Do funkcie ho dosadil prokurátor Valerius Gratus a zosadil ho Vitellius, správca rímskej provincie Sýria, do ktorej patrilo aj Judsko, kým nebolo roku 70 oddelené. Podľa evanjelií mal Kaifáš hlavný podiel na Ježišovom odsúdení. Bol presvedčený, že iba tak sa dá zachovať verejný poriadok a odvrátiť nebezpečenstvo protirímskeho povstania. Preto sa vyjadril: Nechápete, že je pre vás lepšie, aby jeden človek zomrel za ľud, ako by zahynul celý národ (Ján 11,49-50). Neskôr viedol Kaifáš proces aj proti Petrovi a Jánovi (Skutky 4,6).

*

Sanhedrin. Úradujúci veľkňaz predsedal veľrade, hebr. *sanhedrin (talmudská transkripčia z gréckeho synedrion/ sunedrion = rada). História sanhedrinu nie je celkom jasná, ale tradične sa spája so spoločenstvom sedemdesiatich starších, ktorí pomáhali Mojžišovi viesť Izraelitov (Numeri 11,16-24). Zdá sa, že tento nábožensko-správny orgán obnovil po návrate z Babylonie v pol.6.st.pr.Kr. prorok Ezdráš a spolu s Nehemjášom a vytvoril inštitúciu, ktorá sa na sanhedrin ponášala. V 3.st.pr.Kr. za vlády helenistickej dynastie Seleukovcov vznikol

správny orgán gerusia (senát), v ktorom skupina starších z aristokratických kruhov zastupovala židovský národ a dokonca jednal s panovníkmi (1Machabejských 12,6; 2Machabejských 1,10; 4,44; 11,27). Zloženie sanhedrinu sa v priebehu rokov menilo, pôvodne základ tvorila prevažne saducejská kňazská aristokracia, ktorá svoj pôvod aj právo na úrad odvodzovala od Eleazara, tretieho syna Árona, Mojžišovho brata. Svoj úrad veľkňazov si sádokovci podržali do 171 pr.Kr., kedy Antiochos IV. zveril tento úrad svojmu oddanému stúpecovi Menelaovi. V 1.st.pr.Kr. so vznikom strany farizejov a zákonníkov sa jej zloženie začalo meniť. Spôsob menovania členov nie je jasný, ale nasvedčuje tomu, že príslušníci aristokracie boli menovaní priamo a ich počet bol doplnený predstaviteľmi svetskej správy. Za vlády Herodesa Veľkého, ktorý uprednostňoval farizejov pred príslušníkmi starých aristokratických rodov, prevaha saducejov v sanhedrine slabla.

V novozákonných dobách sa sanhedrin v Jeruzaleme skladal zo 70 (71) mužov: z úradujúceho veľkňaza a bývalých veľkňazov, ďalej z príslušníkov aristokratických (veľkňazských) rodín, zo starších (kmeňových vodcov a kňazov) a zákonníkov (znalcov Zákona), ktorí zvyčajne patrili k strane farizejov. Súdne právomoci sanhedrinu v ježišovských časoch boli značné. Vykonával nielen občianske právo podľa židovských zákonov, ale do istej miery aj právo trestné. Mal vlastných ozbrojencov a mohol nariadiť zatýkanie. Mohol súdiť prípady, na ktoré sa nevzťahoval trest smrti. Niekedy rímski miestodržiteľia (prokurátori) prepožičali právo vyniesť rozsudok smrti v prípade, že nejaký pohan prekročil hranicu oddeľujúcu vnútorné nádvorie chrámu od priestoru pre pohanov, alebo sa inak previnil proti chrámu: to zrejme boli prípady Ježiša (obvinený z bohorúhačstva), Štefana (bránil kacírsku ježišovskú sektu), Petra, Jána a Pavla (šírili kacírské učenie). Fungovanie novozákonného sanhedrinu sa dá najlepšie pochopiť ako orgán s dvoma funkciami, politickou (správna a sudcovská //súd = hebr. šapat, gr. kríma, krisis) a náboženskou. Podľa niektorých historikov bol sanhedrin dvoma inštitúciami, hoci pre toto tvrdenie chýbajú poznatky.

Zasadanie sa riadilo pevným postupom. Veľrada zasadala denne okrem soboty a sviatkov každý druhý a piaty deň týždňa v zasadacej sále (hebr. beth dijn ha-migdol), obloženej z tesaných kvádrov (hebr. liškat ha-gazit). Kňazi sedeli v polkruhu na čele s predsedajúcim (úradujúcim) veľkňazom. Po jeho boku dvaja najväznejší členovia veľrady. K rade patrilo niekoľko pisárov, sluhov a strážcov. Pred nimi sedeli v trojitom rade žiaci, ktorí nesmeli zasahovať do jednaní. Väzni prichádzali skromne oblečení a ak išlo o hrdelný zločin, najprv boli vypočuté argumenty na zbavenie viny a potom nasledovalo odsúdenie. Ak niekto hlasoval za oslobodenie obžalovaného, neskoršie nesmel svoj názor zmeniť. Študenti sa smeli vyjadriť v prospech oslobodenia, ale nie za odsúdenie. Oslobodenie obžalovaného mohlo byť vynesené v deň súdu, s odsúdením sa muselo čakať na nasledujúci deň. Pri hlasovaní členovia sanhedrinu stáli a začínalo sa od najmladších. Na oslobodenie stačila väčšina, na odsúdenie 2/3 väčšina. Ak z celkového počtu 23 sudcov hlasovalo 12 za oslobodenie a 11 za odsúdenie, väzňa prepustili. Ak hlasovalo 12 za odsúdenie a 11 za oslobodenie, zvýšil sa počet sudcov o dvoch a tento postup platil do počtu 71 sudcov (čiže hlasoval každý člen sanhedrinu), kým nebolo dosiahnuté oslobodenie. Sporné prípady sa riešili v prospech obžalovaného. Preto v tomto ohľade veľa bádateľov diskutovalo o legálnosti súdu nad Ježišom a niektorí priamo hovoria o justičnom omyle.

*

V Knihe Ester (1,1) datovanej do 300 pr.Kr., ktorá má v hebrejskej Biblii takmer svetský charakter a je písaná formou historického románu (Boh sa v nej vôbec nespomína), je Ahasverom perzský kráľ Chšajárša (gr. Xerxes, v ekum. preklade Achašveroš), ktorý žil v rokoch 486-465 pr.Kr. a prenasledoval Židov v Perzskej ríši. V neskorostredovekých ľudových povestiach vystupuje naopak Ahasver ako Večný Žid, predstaviteľ rozptýleného národa, ktorý musí prejsť všetky krajiny Zeme, lebo sa previnil proti Ježišovi Kristovi. Legenda má rôzne podoby, podľa jednej verzie Ahasver udrel Krista pri vypočúvaní u Kaifáša, podľa inej u Piláta, podľa ďalšej bol jeruzalemským obuvníkom a nedovolil Ježišovi na krížovej ceste odpočinúť si na lavičke.

Príbeh sa zrodil počas križiackych výprav a šírili ho prevažne križiacki bojovníci. Najstaršie písomné svedectvo o osudu Jozefa Cartphilusa, známeho neskoršie ako Ahasver či Večný Žid, obsahuje kronika Matúša Parížskeho z 1.poloviny 13.storočia. Podľa nej v čase, keď sa rozhodovalo o osudu Ježiša Nazaretského, bol Jozef vrátnikom pretoria. Keď Ježiša odvádzali z domu Piláta, udrel ho po tvári a zvolal: Chod', Ježiš, chod' rýchlejšie, prečo váhaš? Ježiš sa na Jozefa prísne pozrel a ticho odpovedal: Ja odídem, ale ty tu zostaneš a budeš na mňa čakať, kým sa nevrátim. Trestom bola nesmrteľnosť. Podľa jednej verzie Jozef od tých čias upadá každých sto rokov do spánku, z ktorého sa zobúdzka k ďalšiemu životu s telom a tvárou tridsaťročného muža. Jeho myseľ si však pamätá všetky zážitky z predošlých stáročí a vie, že jeho utrpenie skončí až druhým príchodom Krista na konci vekov. Podľa niektorých verzií bol Jozef v priebehu svojho dlhého života pokrstený ako Ananiáš, žil v Arménsku a diskutoval s biskupmi a prelátmi. V krajinách, ktoré navštívil, sa stal súčasťou legend.

Talianskou obdobou Ahasvera je Marek (Malchus), ktorý bičoval Krista priviazaného k stĺpu a pritom sa mu posmieval. Po skončení exekúcie Ježiša, zbierajúceho na zemi svoj odev, udrel do tváre železnou rukavicou. Za to bol odsúdený na večné zatratenie a bol v podzemí prikovaný rozžeravenou reťazou k stĺpu. Mal okolo neho chodiť do konca vekov. Po sto rokoch mu Kristus trest zmiernil a odsúdil ho k večnému putovaniu svetom. Tak sa z podzemného chodca stal Večný Žid Ahasver, ktorý blúdi krajinami a vypráva ľuďom svoj príbeh. Na Sicílii sa zrodil príbeh o Ebreo errante a Bouttadeo (tal. ten, ktorý udrel Boha). Do nemecky hovoriacich krajín prišiel Ahasver v 16.storočí, na počiatku 17.storočia poznali Ahasvera Francúzi a Holanďania. Belgičania ho premenovali na Issaka Laqueda, Muža dávnych dôb, a ženy verili, že vie vracať mladosť. Počas nočných búrok ho vyzerali z okien domov a ak ho zazreli, prosili ho, aby im prinavrátil mladý vek.

Na počiatku 17.storočia povest' poznali v Dánsku, do Švédska ju priniesli vojaci tridsaťročnej vojny a obľúbenou postavou sa stal Ahasver aj v Anglicku 17.storočia. Španieli veria, že Ahasver je potomok prekliateho Kainovho rodu a na čele má vypálený kríž. Má zhrbenú postavu, dlhý plášť a tvár mu skrýva kapucňa. Niekedy svoj biľag ukrýva pod turbanom.

V cárskom Rusku vystupoval Ahasver pod menom Falas, Faňas či Kalos. Za trest, že dal zaucho Kristovi, ho tri razy za deň roztrhá a zhltnie divá šelma, aby ho vyvrhla a oživeného opäť prehltila.

Na Ukrajine bola rozšírená legenda o Židoch, ktorí Krista bičovali a potom strážili jeho hrob. Aj oni boli odsúdení k večnému životu a mladosť sa im vracala s dorastajúcim mesiacom. Vyprávania o Ahasverovi zbieral jazykovedec, historik a literárny vedec Alexander Nikolajevič Veselovskij, (†1906), báseň o ňom napísali Vasilij Alexandrovič Žukovskij (†1852) a anglický básnik Georg Byron (†1825). Francúzsky spisovateľ Eugène Sue (†1857) napísal desaťzväzkový román *Večný Žid*. Francúzsky básnik Guillaume Apollinaire (†1918) údajne stretol Ahasvera v Prahe a napísal poému *Pražský chodec*. Český básnik Jaroslav Vrchlický (†1912) sa postavou Ahasvera inšpiroval k prácam *Božetechov križ* a *Jarný spev Ahasvera*.

V českom ľudovom prostredí postava Ahasvera zdomácnela a stala sa súčasťou *betlehemov*. Jeho figúrka bola oblečená do dlhého plášt'a s kapucňou, alebo mala na hlave turban. Ahasver ukazoval na kolísku vo výjavoch *Narodenie Pána*, prizeral sa *Zvestovaniu pastierov* a *Klaňaniu troch kráľov*, sledoval spoza chrámového stĺpa *Obrezávanie Ježiška* a bol prítomný stretnutiu Simeona a Anny v jeruzalemskom chráme (*Obetovanie Ježiša*). Jeho postavička sa stala súčasťou tzv. pašiových betlehemov umiestňovaných v kostoloch. Zobrazovali udalosti *Umučenia*, *Ukrižovania* a *Zmŕtvychvstania Krista*.

Názvy: Ježiš pred Kaifášom, tal. Cristo dinanzi a Caifa, Tribunale di Caifa, nem. Verhör Kaiphas und dem Hohen Rat, Synedrium, angl. Trial of Christ before the High Priest Caiaphas.